

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XI. Accedentes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

laserunt partem, quacum quasi contraxerunt, actione in factum teneantur ad præstandum interesse, sicuti hoc ipsum de Iudice traditur *insti. de obligationibus ex quasi delicto. principio.*

Not. II. Exceptio præscriptionis, quæ numerari debet inter exceptiones litis finitæ, si difficultatem & intricacionem habere videatur, post litis contestationem differri potest, ut examinetur, ita sumitur ex hoc cap. & indicat *Alex. n. 10. & docui in c. 1. de litis contest. in 6.*

CAPITVLVM X.

Ex transmissa.

PARAPHRASIS.

Erat Ecclesia matrix de Camenone pertinens jure proprietatis, seu incorporacionis ad Monasterium Habennense. Ea Ecclesia alias Ecclesias filiales, seu Capellas sibi subiectas habebat, ita, ut Parochiani harum ad decimas, & alias oblationes matri Ecclesie, spectato jure communi, obligarentur, sed Clerici earundem filialium paulatim omne jus parochiale præter jus funerandi matri Ecclesie subtraxerunt: de hac re consultus Lucius III. mandat, ut decimæ, oblationes, & aliæ obventiones (non obstante vsucapione, quæ tempore hostilitatis processit) dictæ Ecclesie matri restituantur.

S V M M A R I V M.

1. Decima prædiales, oblationes, quæ obveniunt ex Ecclesia filiali, & jus funerandi, de jure communi debentur Ecclesie matri.
2. Tempore hostilitatis præscriptio non currit.
3. Idem est si ob pestilentiam jus non dicatur, vel aliud impedimentum juris intrinsecum.
4. Impedito agere de jure, non currit præscriptio, impedito autem de facto currit: restituendus tamen est, si justum fuit impedimentum.

Not. I. Decimæ prædiales, & oblationes, quæ proveniunt in Ecclesia filiali,

itemque funerandi, spectato communi jure, pertinent ad Ecclesiam Parochialem matricem, ita tamen, ut Sacerdoti & Clericis, qui filiali præsunt, congrua sustentatio provideatur. *c. Ad audientiam. 3. de Ecclesiis adificandis.*

Not. II. Tempore hostilitatis, cum ob hostium incursum jus non dicitur, quia homines aliò diffugerunt, præscriptio non currit, sed quiescit ac veluti dormit, postea iterum progressura, cum impedimentum, quo minus actio institui potuerit, sublatum fuerit, ita, ut tempus illud, quo præscriptionis cursus cessavit, inde subtrahendum sit, *cap. Auditis. 15. hoc tit. & docet Innoc. hic. n. 1. & explicavi l. 3. tr. 1. de Inst. c. 8. n. 19.*

Idem verò dici debet in casu omnino simili, videlicet si ob pestilentiam jus non dicatur, neque verò refert, quod id jure expressum non reperiatur, quia non omnes casus legibus comprehendi possunt, sed cum unus pro facti relatione ac specie decisis fuit, ad alios similes decisio ob identitatem rationis extendi debet, *l. Non possunt. 12. ff. de legibus. & not. Bartol. in l. Naturaliter. 23. ff. de vsucapionibus.*

Loquor autem de impedimento juris, quod est intrinsecum, quia vel judicia non aguntur, vel Ecclesia vacat, aut defensore destituitur, aut pupillus in ætate pupillari, vxor constante matrimonio pro bonis dotalibus, & filius pro bonis adventitiis agere prohibetur; aliud verò est impedimentum facti & extrinsecum, si quis spectato jure agere possit, sed extrinseca causa. v. g. necessaria absentia ob Rempub. impeditur; hoc casu præscriptio currit & perficitur; sed conceditur beneficium restitutionis in integrum. Vti docui in *cit. c. 8. n. 22.* Quare Regulam collige ex *Felin. hio. n. 8.* impedito agere de jure non currit præscriptio, sed impedito agere de facto currit, quamvis restituendus sit, si impedimentum justum fuit.

CAPITVLVM XI.

Accedentes.

PARAPHRASIS.

Præpositus. S. Nazarij & Canonicus S. Stephani

phani tanquam Procuratores seu Syndici primarij, & Clerici Mediolanens. questi sunt, de Canonicis ordinariis seu Ecclesie Cathedralis, quod Legatis & Nuntiis Rom. Sedis procuraciones dare nolint, ex quo & ipsi & alij Clerici magis gravantur, dum maius expensarum subsidium ministrare debent. Hoc intellecto Innoc. III. considerans id, quod omnibus incumbit, ab omnibus comportari oportere, mandat Abbati cuidam, ut Canonicos, nisi se ostendant immunes à procuracionibus, vi priuilegij Apostolici, ad procuracionis sarcinam ordine debito prestandam compellat, non obstante quod tempore longissimo procuracionis obsequium non impenderint, cum in talibus præscriptio locum habere non possit.

S V M M A R I V M.

1. Clerus ciuitatis vel oppidi, licet unum Rectorem non habeant, possunt tamen Collegium seu Vniuersitatem in causis sibi communibus, & in his sibi constituere Procuratorem seu Syndicum.
 2. Tributa censu, & alia communia onera, iuxta facultatum proportionem, ab omnibus quorum interest, prestanda.
 3. Contra procuraciones quæ legatis Apostolicis debentur, præscribi non potest.
 4. Declaratur & limitatur.
 5. Contra procuraciones per tempus immemorabile, vel 40. annos cum titulo indirecte præscribi potest.
1. **N**ot. I. Clerus alicuius ciuitatis aut oppidi, licet non habeant Rectorem, vnum tamen possunt facere Collegium seu vniuersitatem in causis, quæ ipsis communiter incumbunt, & in his constituere Procuratorem seu Syndicum. Ita Abb. hic not. n. 3. Felin. n. 1. post Innoc. III. in cap. Dilecta. 14. de excessibus Prælatorum, ubi ait, quod tales Clerici possint inter se instituere Collegium seu fraternitatem causâ Religionis. v. g. pro Missis legendis. argumento. l. 1. ff. de Collegiis illicitis.
2. **N**ot. II. Conveniens est ut tributa, & census & similia onera ordine debito. vide-

licet secundum facultatum proportionem præstentur ab omnibus, quorum interest, seu qui in eadem causa sunt, ne, dum aliqui immunes esse voluit, alij plus iusto grauentur.

Not. III. Contra procuraciones, quæ Legatis Apostolicis debentur, præscribi non potest.

Sed contra: quidquid priuilegio acquiri potest, id etiam per consuetudinem, aut prescriptionem saltem immemorabilem acquiri potest; atqui immunitas à procuracionibus priuilegio acquiri potest, uti dicitur in text. ergo &c.

Varia sunt Respon. Canonistarum hic & in c. Cum instantia. 17. de censibus.

Respondeo & dico 1. Directè contra Procuraciones, ita, ut Apostolicis Legatis non soluantur, cum eorundem præiudicio, præscribi nunquam potest. Ita Bald. apud Alex. hic n. 18. Quod contra procuracionem præscribi non potest, quia debetur propter honorem Sedis Apostolicæ. Alia verò ratio est de priuilegio: nam priuilegium concessum à Papa revocari potest, at verò præscriptio tribuit jus adversus eum, erga quem præscribitur; quare procedere non potest adversus supremam potestatem, seu plenitudinem potestatis papalis, quam habet Papa in Ecclesiasticis beneficiis.

Nec obstat quod l. 3. tr. 3. de iust. p. 1. c. 3. n. 5. dixi, subditum tempore immemorabili præscribere posse immunitatem à tributis Principi suo præstandis, non obstante l. 6. Cod. de præscript. 30. vel 40. annorum. Est enim discrimen inter Imperatorem, aliumve sæcularem Principem & Papam, quia Princeps sæcularis sicuti absolute aliquem eximere potest à iurisdictione sua, sic etiam limitatè tribuendo immunitatem à tributis, ita quidem, ut concessio transeat in contrarium & revocari non possit; at verò Papa sicuti nullum fidelem ab obedientia & subiectione eximere potest, ita specialiter Clericis seu Beneficiariis concedere non potest absolutam exemptionem, & immunitatem quoad Ecclesiastica beneficia, quominus in signum plenitudinis potestatis, quam semper

per retinet, aliquid exigere queat. Videri potest *Felin. c. Cum nobis. l. 4. n. 24. h. tit.*

Ex quo etiam patet ratio ad obiectionem; negamus enim, quod Pontifex tale privilegium exemptionis dare possit, quo jus acquiratur contra Papam, sicuti per præscriptionem acquiritur.

5 Dico 2. Contra procuraciones eiusmodi per tempus immemorabile, vel 40. annos cum titulo præscribi potest indirectè. Ita videlicet, ut Legatis totum, quod necessarium est, proveniat, sed aliqui Clerici à præstatione immunes sint; alij autem tantò plus grauentur, atque ita in effectum præscriptio tendat contra alios Clericos beneficiarios, ita *Idan. de Lignano*, quem hic sequitur *Antonius*, & alij apud *Alex. n. 18.* quia nulla ratio afferri potest, cur talis præscriptio contra unam partem Cleri procedere non possit.

Nec obstat *text. c. huius*, cum enim in iure dicitur, præscriptionem etiam temporis longissimi non procedere, non comprehendit debet centenaria, vel immemoralis, dummodò capacitas sit in præscribente, ut optimè docuit *Bald. in l. Omnes. n. 6. & 7. C. de præscript. 30. & 40. annorum. Felin. in rubr. huius tit. n. 18. ipsemet Abb. in c. ult. hoc tit. & simile est, quod docui in l. 1. tr. 4. c. ult. n. 7. §. Imò verò.*

Sed limitari debet assertio, nisi onus siue gravamen ita in aliquos paucos, aut pauperes Clericos rejiciatur, ut ipsis portabile non sit, cum id charitati repugnet, & rectæ rationi, idèoque per præscriptionem introduci nequit, quemadmodum nec per privilegium talis exemptio quorundam, cum gravi aliorum detrimento, gravamine, aut scandalo juncta à Principe concedi solet, aut potest *cap. Suggestum. 9. de decimis. & l. 2. C. De precibus Imp. offerendis.* Sin autem exemptionis privilegium aliquibus inferior magistratus conferat, tunc non debent exinde alij plus gravari, sed in eximentis detrimentum id cedere oportet, præterquam si iusta causa subfit, ut quia DD. pro Repub. laborantes ratione dignitatis, aut meritorum eximuntur, *Alex. hic n. 35.*

Felin. n. 7.

CAPITULUM XII.

Cum non liceat.

PARAPHRASIS.

Archiepiscopus Bracharensis questus est de quibusdam Prioribus, quorum Ecclesiæ in diocesi eius sitæ erant, quod obedientiam præstare contumaciter recusent, hoc intellectu admiratus est Pontifex, cum non liceat membris à capite recedere; quare mandat illis Prioribus, ut non obstante præscriptione temporis, obedientiam ac reverentiam Bracharensi Episcopo ac Ecclesiæ eius, sicuti alij Clerici diocesis impendant.

SUMMARIUM.

1. Non tantum Canonici Cathedralis, sed etiam alij Prelati, imò omnes Diocesani cum Episcopo particularis Ecclesiæ corpus constituunt.
2. Clerici inferiores non tantum Episcopo, sed accessorio etiam Cathedrali Capitulo obedientiam & reverentiam exhibere debent.
3. Subditus contra Prelati obedientiam & reverentiam ipsi debitam præscribere non potest.
4. Ecclesiæ præscribere potest contra unum Episcopum, vel Archiepiscopum, ita ut non ipsi, sed alteri Episcopo, vel Archiepiscopo subijciatur.
5. Tota communitas, Provincia aut regnum potest præscribere contra jurisdictionem Imperatoris, non autem privatus præscribere potest immunitatem seu exemptionem exclusivè, ita ut nemini in temporalibus subfit.

Not. I. Licet principaliter ac proximè Canonici Cathedralis censeantur esse cum Episcopo connexi, tanquam membra cum capite. *c. Noni. 4. de his, quæ fiunt à Prelatis*, tamen etiam reliqui Prelati diocesis, tanquam membra cum Episcopo ut capite unum corpus constituunt, imò verò ampliore significatione omnes Diocesani cum Episcopo particularis Ecclesiæ corpus faciunt, quem-